

Ze belde me halverwege de avond. Ze huilde. Ik was achtentwintig jaar toen ze belde en het was pas de derde, misschien de vierde keer sinds mijn geboorte dat ik haar hoorde huilen.

Ze vertelde aan de telefoon dat ze met de man die ze na haar scheiding van mijn vader had ontmoet en met wie ze nu in een dienstwoning in het centrum van Parijs samenwoonde, weer precies hetzelfde meemaakte, hij vertoonde hetzelfde gedrag als dat waar ze bij mijn vader twintig jaar onder

had geleden, maar dan erger; hij dronk, veel, als de dag ten einde liep schonk hij het ene na het andere glas whisky in oude mosterdpotjes die tot drankglaasjes waren omgedoopt, en als hij had gedronken vernederde hij haar, begon haar uit te schelden en haar uit te maken voor

trut,

hoer,

kutwif,

ik hoorde hem achter haar terwijl ze me belde, die februariavond, hij schold haar uit terwijl ze door het microfoontje van de telefoon met mij praatte, ik was er getuige van, ik hoorde die man tegen haar zeggen dat ze een trut was, een hoer, dat haar zoon – ik – een stomme homo was, dat haar andere zoons – mijn broers – een stelletje mislukkelingen waren en intussen kon zij niet stoppen, ze kon haar tranen niet inhouden, ze zei *Heb ik me van je vader losgemaakt, dacht ik dat ik een nieuw leven zou krijgen en nu gaat het allemaal weer hetzelfde, nu gaat het allemaal weer precies hetzelfde*, zei ze, haar woorden van tijd tot tijd onderbroken door snikken, *Ik weet niet waarom ik zo'n rotleven heb, waarom ik me steeds op mannen stort die mijn*

*geluk in de weg staan ik verdien het toch niet om zo te
lijden,*

heb ik soms iets slechts gedaan?

Ik begon ook te huilen.

Haar tranen maakten mij aan het huilen.

Ik probeerde weer op adem te komen. Ik ging op de bank achter me zitten en zei: ‘Maak je geen zorgen, we vinden wel een oplossing’ – een zin die me door de omstandigheden werd ingegeven, waarschijnlijk had ik hem al honderden keren in films of op tv gehoord; in de meest dramatische situaties lijken onze reacties altijd het meest op elkaar.

Ik probeerde zo snel mogelijk na te denken: ‘Goed, ik weet wat we gaan doen. Je stopt wat kleren in een tas en je gaat meteen weg. Je gaat naar mij.’

Ze zou in mijn appartement terechtkunnen; ik wilde niet dat ze bij een man bleef die haar aanviel en haar pijn deed, ze moest zo snel mogelijk weggaan, een vriend die mijn sleutel had en die in Parijs was, kon haar binnenlaten, natuurlijk had ik mijn vriend nog niets verteld maar ik wist dat hij dat zou doen, ik wist dat hij me zou helpen – háár

zou helpen. Ik legde aan mijn moeder uit dat ik al een paar weken in het buitenland was en daar nog twee weken voor werk moest blijven, ik kon niet meteen terug naar Frankrijk maar ik zou van een afstand doen wat ik kon.

Ze antwoordde:

– Ik denk dat ik sowieso niet de kracht heb om meteen weg te gaan. Ik ga morgen.

Ik drong aan: je kon niet weten hoe de situatie zich verder zou ontwikkelen als die man bij wie ze woonde vanavond zo agressief was. En als hij gewelddadig zou worden, lichamelijk? Als hij zou proberen haar te slaan? Als hij haar plotseling zou aanvliegen? Zo zeldzaam is dat niet, zei ik tegen haar, je weet heel goed dat mijn zus ooit weer terug naar huis is gekomen met blauwe plekken op haar gezicht vanwege een man, Loïc, de voetballer die ik zo knap vond, je weet heel goed dat mijn broer ooit een vrouw zo hard had geslagen dat die de politie had gebeld, mijn hele leven en vooral in mijn familie heb ik mannen gezien die vrouwen sloegen, en ik wil niet dat dat jou overkomt, zei ik, *Ik wil niet dat dat jou overkomt, je moet daar weg, je moet weggaan*, en terwijl ik hardnekkig volhield

om haar te overtuigen, bleef de man achter haar maar uitkramen, Wat zit je me aan te kijken, denk je soms dat ik bang word als je me bij je zoon verlinkt, jij

trut,

kutwrijf,

denk je soms dat ik bang ben voor dat mietje van een zoon van je,

en ik greep die beledigingen aan om te zeggen – tegen haar, mijn moeder –, Moet je nou zien hoe hij tegen je praat, ik kan alles horen, je moet weggaan, mijn vriend Didier kan je komen helpen, luister alsjeblieft naar me mama, pak een paar kleren en je hondje en maak dat je wegkomt, maak alsjeblieft dat je wegkomt, maar ze antwoordde met de vermoedheid van een gewond dier, ze praatte niet, ze zuchtte, *Nee, nee, ik kan niet zomaar weggaan, ik moet papieren meenemen als ik wegga, ik heb hier belangrijke papieren liggen, ik wacht tot hij in slaap is om ze bij elkaar te zoeken, hij weet dat ik niet zomaar weg kan omdat al mijn spullen bij hem liggen.*

Ik smeekte haar: *Maar papieren zijn niet belangrijk, die kun je opnieuw laten maken, we laten ze opnieuw maken, beloofd, je zegt dat je ze kwijt bent en*

dan maken ze ze opnieuw, toe, ga daar weg, wég, zei ik: Dat je mij belt is omdat je je niet veilig voelde, anders had je dat niet gedaan, je moet vanavond nog weg, maar mijn smeekbeden hadden geen effect, ze zou niet van gedachten veranderen, en ik merkte zelfs dat mijn aandringen hinderlijk werd, en plotseling werd ik bang, bang om een situatie die al verstik-kend was alleen maar moeilijker te maken, ik nam het mezelf kwalijk en ik probeerde haar niet meer te overreden of te overtuigen.

Ik verzuchtte:

– Weet je zeker dat je de nacht een beetje door-
komt als je daar blijft?

Ze haalde diep adem. Ze huilde niet meer:

– Nog één slechte nacht erbij maakt ook niet
uit. In ieder geval is hij dadelijk zó dronken dat
hij in slaap zal vallen en dan laat hij me met rust.
Maak je geen zorgen, ik ben het gewend.

Ik wist dat ze het gewend was. Ik had gezien
hoe mijn vader haar, als hij dronken was, mijn hele
jeugd door uitschold voor

Dikke koe,

Vet varken

of Zeug, vooral waar anderen bij waren, om ze

aan het lachen te maken en om haar te vernederen. Ik wist dat ze dat gewend was, maar ik had nu juist gewild dat ze dat niet was.

Ze herhaalde:

– Maak je geen zorgen. Ik red me wel. Sorry dat ik je heb gebeld.

Ik liet haar beloven dat ze de volgende dag weg zou gaan, zo gauw als ze kon, en dat beloofde ze. Ik vroeg:

– Wil je dat ik aan de telefoon blijf? Ik kan de hele nacht aan de lijn blijven als je wilt.

Maar dat wilde ze niet.

– Nee. Als hij ziet dat ik met jou praat wordt hij alleen maar kwader. Ik ga gewoon negeren wat hij zegt tot hij zo dronken is dat hij in slaap valt.

Ik hing op, en daarna stuurde ik een berichtje aan Didier. Toen zijn naam op het schermje van mijn telefoon verscheen, nam ik op en vertelde ik wat er was gebeurd. Didier antwoordde dat hij de volgende dag op ieder gewenst tijdstip bij mij kon zijn om de deur voor mijn moeder te openen en haar de sleutels te geven. Ik vroeg of hij wat geld kon pinnen en haar dat kon voorschieten, zodat ze boodschappen kon doen, zodat ze wat eten en

hoognodige producten kon kopen, ik zou het hem terugbetalen als ik weer in Parijs was en Didier zei dat hij dat natuurlijk, uiteraard zou doen.

Ik legde mijn mobiel neer, keek rond in mijn kamer en wachtte af. Ik weet niet waar ik op wachtte.

*

Ik probeerde de avond op een zo normaal mogelijke manier door te komen. Dat lukte me niet. Ik was ervan overtuigd dat er een ramp stond te gebeuren. Ik appte mijn moeder: Gaat het? Loopt het niet uit de hand?

Ze antwoordde: Het gaat wel hoor. Ga maar slapen, maak je geen zorgen. Ik stelde me haar in-eengedoken in een hoekje van de woonkamer voor terwijl de man naast haar aan het schreeuwen was; ik stelde me voor hoe het licht van het schermje van haar mobiel op haar gezicht reflecteerde terwijl ze op het toetsenbordje typte, de groene en paarse tinten op haar huid lieten haar afwisselend verschijnen en verdwijnen. Ik herinnerde me dat ik in een geschiedenisboek had gelezen dat er ooit

vrouwelijke skeletten uit het neolithicum waren gevonden die door mannen met geweld gebroken waren. Het geweld dat mijn moeder doorstond, rook naar grotten en spelonken uit de prehistorie, de geur van eeuwenoud geweld.

Ik vroeg nog eens: Slaapt hij nu? Ik wachtte haar antwoord af.

Ik stond op, liep rondjes door de kamer.

Ging ik te ver? Overdreef ik? Of had ze zoveel van deze scènes meegemaakt dat ze zich er uiteindelijk beter aan had aangepast dan ik, terwijl zij toch degene was die werd aangevallen, en niet ik?

Loog ze over de ernst van wat er gebeurde?

Dat vermoedde ik.

Ik herinnerde me mijn zus, die op een avond in mijn tienerjaren met blauwe plekken op haar gezicht was verschenen, en haar leugen die niemand had geloofd: *Ik heb mijn hoofd weer eens gestoten stom hè?*

Ik herinnerde me de verhalen die mijn vader over zijn vader – mijn opa – vertelde. Wanneer die had gedronken gooide hij stoelen naar het hoofd van zijn vrouw, verhalen die zij – mijn oma – nooit vertelde.